

قانون سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

1400/9/6

شماره 111-74837/11

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر سیدابراهیم رئیسی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره 172141/56312 مورخ 1397/12/20 در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (123) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده بود، با تصویب در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ 1400/7/25 و تأیید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می شود.

رئیس مجلس شورای اسلامی - محمدباقر قالیباف

1400/9/8

شماره 102815

سازمان حفاظت محیط زیست

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به پیوست «قانون سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر» که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و پنجم مهرماه یکهزار و چهارصد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1400/8/19 به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره 111-74837/11 مورخ 1400/9/6 مجلس شورای اسلامی واصل گردیده، جهت اجرا ابلاغ می گردد.
با توجه به اصل یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اجرای مفاد موافقتنامه منوط به انجام تشریفات مندرج در ماده (24) و (25) موافقتنامه می باشد.

رئیس جمهور - سیدابراهیم رئیسی

قانون سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی

به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

ماده واحده - سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می شود.

تبصره - رعایت اصول هفتاد و هفتم (77)، یکصد و بیست و پنجم (125) و یکصد و سی و نهم (139) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای مواد (22) و (24) این سند الحاقی (پروتکل) الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی

به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

مقدمه

دولت های ساحلی دریای خزر:

جمهوری آذربایجان

جمهوری اسلامی ایران

جمهوری قزاقستان

فدراسیون روسیه

که از این پس «طرف های متعاقد» خوانده می شوند،

و طرف های متعاقد کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر، منعقد در تهران به تاریخ 1382/8/13 برابر با 4 نوامبر 2003 میلادی می باشند (که از این پس «کنوانسیون» نامیده می شود)؛

با عزم به اجرای کنوانسیون و طبق بند (2) ماده (14) آن که به منظور انجام اقدامات لازم برای حمایت، حفاظت و احیای منابع زیستی دریایی، همکاری در جهت تدوین سندهای الحاقی را تصریح می نماید؛ به عنوان طرفهای متعاقد کنوانسیون سازمان ملل متحد در خصوص تنوع زیستی، مورخ 15 خرداد 1371 هجری شمسی برابر با 5 ژوئن 1992 میلادی؛

با آگاهی از این که دریای خزر یک زیست بوم بی نظیر است و شمار زیادی از زیستگاهها و گونه هایی با اهمیت فراوان ملی، منطقه ای و جهانی که نیازمند حمایت، حفاظت و احیاء هستند را در بر می گیرد و لزوم تضمین استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی؛

با در نظر گرفتن فشار های وارده بر محیط زیست دریای خزر، به خاطر انواع مختلف فعالیت های انسانی که تنوع زیستی را تهدید می کنند؛

با تأکید بر اهمیت حفاظت از تنوع زیستی و در صورت اقتضاء بهبود وضعیت میراث طبیعی و فرهنگی نواحی ساحلی و دریایی دریای خزر به ویژه از طریق ایجاد مناطق حفاظت شده و حمایت و حفاظت از گونه های تهدید شده در سطوح ملی و منطقه ای؛

با ابراز نگرانی از گونه های بیگانه و لزوم توسعه اقدامات نظارتی (کنترلی) جهت ممانعت از انتقال تصادفی این گونه ها به داخل و خارج از دریای خزر در نتیجه فعالیت های انسانی؛

با تأیید لزوم انجام اقدامات ضروری برای حمایت، حفاظت و احیاء سلامت و یکپارچگی زیست بوم های دریایی و ساحلی دریای خزر؛

به ترتیب زیر موافقت کرده اند:

بخش اول - مقررات و تعهدات کلی

ماده 1- کاربرد اصطلاحات

از نظر این سند الحاقی:

(الف) «تنوع زیستی» یعنی گوناگونی موجودات زنده از تمامی منابع از جمله، زیست بوم های خشکی، دریایی و دیگر زیست بوم های آبی و ترکیبات بوم شناختی که بخشی از آنها هستند. این مفهوم تنوع درون گونه ها، بین گونه ها و زیست بوم ها را دربرمی گیرد؛

(ب) «منابع زیستی» شامل ذخایر وراثتی، موجودات یا بخش هایی از آنها، جمعیت ها یا هر جزء زیستی دیگر از زیست بوم ها با کارکرد یا ارزش بالقوه یا بالفعل برای بشریت می باشد؛

(پ) «فناوری زیستی» یعنی هر کاربرد فناورانه سامانه های زیستی، موجودات زنده یا مشتقات آنها به منظور تولید یا اصلاح محصولات یا فرآیندهایی برای کاربرد ویژه،

(ت) «مرجع صلاحیتدار» یعنی «مرجع ملی» تعریف شده در ماده (1) کنوانسیون یا مرجع (مراجع) داخلی دولت طرف متعاقد که از سوی مرجع ملی، به عنوان مسئول اجرای تعهدات مصرح این سند الحاقی، تعیین شده است؛

(ث) «کشور خاستگاه ذخایر وراثتی» یعنی کشوری که به استثنای انواع توافق شده فرامرزی منابع زیستی متعلق به همه دولت های ساحلی خزر، ذخایر مزبور را در شرایط طبیعی در اختیار دارد؛

(ج) «کشور تأمین کننده ذخایر وراثتی» یعنی کشوری که ذخایر وراثتی جمع آوری شده را از منابع داخلی، از جمله جمعیت های گونه های وحشی و اهلی، یا از منابع بیرونی، اعم از آن که خاستگاه آن ها ممکن است در آن کشور یا خارج از آن باشد، تأمین می نماید؛

(چ) «گونه اهلی یا اصلاح شده» یعنی گونه ای که به منظور رفع نیازهای بشری روند تکاملی را طی کرده است؛

(ح) «زیست بوم» یعنی مجموعه ای پویا از موجودات زنده و محیط پیرامون آنها که به عنوان یک واحد فعال دارای تأثیر متقابل هستند؛

(خ) «گونه بومی» یعنی هر گونه ای که گمان می رود فقط در یک منطقه ویژه جغرافیایی مشخص یافت می شود؛

(د) «حفاظت بیرونی» یعنی حفاظت از اجزاء تنوع زیستی خارج از زیستگاه طبیعی آنها؛

(ذ) «ماده وراثتی» یعنی هر ماده ای با منشأ گیاهی، جانوری، میکروبی یا غیره حاوی واحدهای کارکردی وراثتی؛

(ر) «گونه اصلاح شده وراثتی» یعنی هر گونه ای که ماده وراثتی آن با استفاده از فناوری ژن تغییر کرده باشد؛

(ز) «ذخایر وراثتی» به معنای ماده وراثتی است که از ارزش واقعی یا بالقوه برخوردار باشد؛

(ژ) «زیستگاه» یعنی محل خاص زندگی که موجود زنده یا یک جمعیت به طور طبیعی در آن یافت می شوند؛

(س) «حفاظت درونی» یعنی حفاظت از زیست بوم ها و زیستگاههای طبیعی و نگهداری و احیاء جمعیت های مانای گونه ها در محیط های طبیعی آنها و در مورد گونه های اهلی یا اصلاح شده در محیط هایی که ویژگیهای بارز خود را در آن توسعه بخشیده اند؛

(ش) «گونه بیگانه» (که به عنوان گونه غیر بومی یا معرفی شده هم شناخته می شود) یعنی هر گونه ای که در نتیجه پراکنش عمدی یا تصادفی ناشی از فعالیت های انسانی، خارج از محدوده طبیعی خود که از نظر تاریخی شناخته شده است، یافت می شود؛

(ص) «گونه مهاجم» یعنی گونه بیگانه که استقرار و پراکنش آن ممکن است موجب بروز خسارت های اقتصادی یا زیست محیطی در زیست بوم ها یا منابع زیستی شود یا برای سلامتی انسان مضر باشد؛

(ض) «فرآهمایی طرفها» یعنی رکن موضوع ماده (22) کنوانسیون؛

(ط) «سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر» یعنی سیاهه مناطق حفاظت شده ای که برای محیط زیست دریایی دریای خزر حائز اهمیت است،

(ظ) «منطقه حفاظت شده» یعنی ناحیه جغرافیایی مشخص که جهت دستیابی به اهداف ویژه حفاظتی تعیین، ساماندهی و مدیریت می شود؛

(ع) «دبیرخانه» یعنی رکن موضوع ماده (23) کنوانسیون؛

(غ) «استفاده پایدار» یعنی استفاده از اجزای تشکیل دهنده تنوع زیستی به شیوه و به میزانی که به کاهش دراز مدت تنوع زیستی منجر نشود و بدین ترتیب توانایی آن برای رفع نیازها و آمال نسل حاضر و آتی حفظ گردد؛

(ف) «فناوری» یعنی شیوه عمل، توصیف و کاربرد اصطلاحات برای هر کدام از علوم کاربردی یا همه آنها که استفاده تجربی و یا صنعتی دارند از جمله فناوری زیستی؛

(ق) «گونه مورد تهدید» یعنی هر گونه ای از موجودات که بقای آن با فعالیت های انسانی یا سایر عوامل به طور چشمگیری به مخاطره افتاده باشد؛

(ک) «معرفی» یعنی هر گونه ای از خارج به داخل زیست بوم دریای خزر به طور عمدی یا تصادفی انتقال یابد؛

(گ) «پیمان های بین المللی حاکم» یعنی سندهای حقوقی بین المللی که برای تمامی طرفهای متعاقد عضو آنها لازم الاجراء باشد.

ماده 2- اهداف

اهداف این سند الحاقی عبارتند از حمایت، حفاظت و احیاء سلامت و یکپارچگی تنوع زیستی و زیست بوم دریای خزر و همچنین تضمین استفاده پایدار از منابع زیستی و در این خصوص:

(الف) حفاظت گونه های تهدید شده و زیست بوم های آسیب پذیر برای تضمین ماندگاری و تنوع زیستی آنها در دراز مدت؛

(ب) ممانعت از کاهش، تنزل و تخریب گونه ها، زیستگاهها و سامانه های بوم شناختی در راستای اصل احتیاط؛

(پ) حمایت و حفاظت از مناطقی که به بهترین وجه، طیف وسیعی از گونه ها، زیستگاه های ویژه، سامانه های بوم شناختی و میراث های طبیعی و فرهنگی مربوطه را ارائه می دهند.

ماده 3- محدوده کاربرد

بر طبق مواد (3) و (15) کنوانسیون، این سند الحاقی شامل محیط زیست دریایی دریای خزر، ضمن لحاظ نوسانات سطح آب و منابع آلودگی با منشأ خشکی آن، و همچنین زمینی می شود که تحت تاثیر مجاورت دریا قرار دارد، از جمله تالاب های دارای اهمیت بین المللی، همان گونه که به موجب قوانین ملی یا، در غیر این صورت توسط طرف های متعاقد تعیین شده است.

ماده 4- اجرای سند الحاقی

هر طرف متعاقد باید مرجع صلاحیتداری را به منظور هماهنگی اجرای مفاد این سند الحاقی در قلمرو و تحت صلاحیت خود تعیین کند.

ماده 5 - مقررات کلی

اجرای این سند الحاقی باید توسط طرف های متعاقد بر اساس قوانین ملی آنها و با لحاظ بند (1) ماده (9)، بند (2) ماده (11) و ماده (30) این سند الحاقی انجام گیرد. در این خصوص طرفهای متعاقد باید:

(الف) به طور جداگانه یا مشترک تمامی اقدامات مناسب برای حمایت، حفاظت و احیاء محیط زیست دریایی دریای خزر را انجام دهند؛

(ب) از ذخایر طبیعی دریای خزر به نحوی استفاده نمایند که هیچگونه آسیبی به محیط زیست دریایی و منابع زیستی دریای خزر نرساند؛

(پ) با تأکید ویژه بر گونه های مورد تهدید، تنوع زیستی را حمایت، حفاظت و احیاء کنند؛

(ت) با ایجاد مناطق حفاظت شده، مناطقی را که بی نظیر و بسیار حساس بوده یا در سطح منطقه به طور برجسته ای نمایانگر وضعیت زیست محیطی سالم و پایدار هستند؛ حمایت، حفاظت و احیاء نمایند؛

(ث) جهت حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و مدیریت منابع زیستی از جمله زیستگاههای آنها، راهبردها، طرح ها و برنامه های اقدام ملی و در صورت اقتضاء منطقه ای را اتخاذ و قوانین مناسب را تدوین و اجراء کنند؛

(ج) برای تنوع زیستی دریای خزر، تدابیر پایشی را اعمال نمایند؛

(چ) سیاه تنوع زیستی و زیستگاه ها را به منظور حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی، شناسایی و تدوین کنند؛

(ح) از سازگاری راهبرد های بخشی و طرحهای عملیاتی با اصول حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی اطمینان حاصل نمایند؛

(خ) مدیریت یکپارچه ملی مناطق ساحلی را با توجه به نیاز استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی و حفاظت از تنوع زیستی اجرا کنند،

(د) منابع آلودگی و هر گونه فعالیتی را که تأثیر منفی چشمگیری بر زیستگاه ها و گونه ها دارند یا ممکن است داشته باشند پایش نمایند؛

(ذ) با یکدیگر و با سازمان های بین المللی صلاحیتدار در زمینه حفاظت تنوع زیستی و مدیریت زیست بوم ها و گونه های مورد تهدید همکاری نمایند.

بخش دوم - حمایت و حفاظت از گونه ها

ماده 6 - اقدامات حمایتی و حفاظتی گونه ها

طرفهای متعاقد به منظور حمایت و حفاظت از گونه ها باید:

(الف) گزارش جامعی از وضعیت گونه های گیاهی و جانوری مورد تهدید را تهیه و وضعیت حفاظتی این گونه ها را با رده های پیوست یک این سند الحاقی که بر طبق کتاب قرمز خزر با همکاری سازمان های بین المللی مربوط تدوین خواهد شد، تطبیق نمایند تا با توجه به بحث و تجزیه و تحلیل قبلی توسط طرف های متعاقد در فرآهمایی طرف ها مورد پذیرش قرار گیرد؛

(ب) فعالیت هایی را که اثرات نامطلوبی بر گونه های حمایت شده و زیستگاه های آنها دارند و سایر اقداماتی را که وضعیت مطلوب حفاظت از چنین گونه هایی را تضمین می نمایند، ساماندهی کنند؛

(پ) زنده گیری عمدی و تا حد امکان تصادفی، تملک یا کشتار، انتقال و بهره برداری از گونه های گیاهی و جانوری حمایت شده، اجزاء و مشتقات آنها را برای مقاصد تجاری پایش و، در صورت اقتضاء، از این اعمال جلوگیری نمایند؛

(ت) مزاحمت برای گونه های جانوری، به ویژه در طی دوره زادآوری، جوجه کشی، زمستان خوابی یا مهاجرت و نیز در دیگر دوره های تنش زیستی را پایش و، در صورت اقتضاء، از آن جلوگیری کنند؛
(ث) همه اشکال تخریب و مزاحمت برای گونه های گیاهی حمایت شده، اجزاء و فراورده های آنها از جمله جمع آوری، برداشت، برش، ریشه کنی، تملک، مبادله تجاری یا انتقال و عرضه آن ها را برای مقاصد تجاری ساماندهی نمایند؛

(ج) به منظور حفاظت و احیاء گونه های مهاجر با یکدیگر همکاری کنند؛

(چ) بر طبق معیارهای مشترک مورد توافق در زمینه پویایی جمعیت، پایش دراز مدت بر وضعیت گونه های مورد تهدید موضوع پیوست یک این سند الحاقی، و همچنین بر ماهیت و شدت اثرات تهدیدکننده بقای آن ها را بر عهده بگیرند.

(ح) اطلاعات مربوط به اقدامات در دست اجرا جهت حفاظت از جمعیت گونه های مورد تهدید موضوع پیوست یک این سند الحاقی را مبادله و بر اساس معیارهای مشترک مورد توافق، کارایی چنین اقداماتی را ارزیابی نمایند؛

(خ) برنامه های اقدام ملی و در صورت اقتضاء، منطقه ای را، به منظور حفاظت درونی و بیرونی و احیاء گونه هایی که در پیوست یک این سند الحاقی احصاء شده اند، شرح داده، اجرا کنند؛

(د) به منظور تضمین حمایت، حفاظت و در صورت نیاز احیاء گونه های مورد تهدید احصاء شده در پیوست یک این سند الحاقی با یکدیگر همکاری نمایند؛

(ذ) در صورت اقتضاء و طبق قوانین ملی، معافیت هایی را برای ممنوعیت های مقرر در زمینه حفاظت از گونه های احصاء شده در پیوست یک این سند الحاقی، با اهداف علمی و تکثیر و، در صورت تهدید سلامتی انسان، منظور نمایند، مشروط بر این که معافیت های مزبور به بقای جمعیت گونه های هدف یا هر گونه دیگر آسیب نرساند.

ماده 7- گونه های بیگانه

طرفهای متعاقد باید:

الف) معرفی گونه های بیگانه را ساماندهی و از ورود مواردی که ممکن است اثرات زیانباری بر زیست بوم ها، زیستگاهها یا سایر گونه ها داشته باشند، جلوگیری نمایند و گونه هایی را که از قبل معرفی گردیده و موجب بروز خسارت شده یا احتمالاً موجب بروز خسارت می شوند، ساماندهی کنند؛

ب) وضعیت تمام گونه های بیگانه معرفی شده به دریای خزر و مخاطرات ناشی از آنها را بررسی و طرح اقدام منطقه ای را در مورد گونه هایی که مهاجم شناخته شده اند، تدوین و اجرا نمایند.

ماده 8 - گونه های مورد اصلاح وراثتی

طرفهای متعاقد باید معرفی گونه های مورد اصلاح وراثتی را ساماندهی و از ورود مواردی که ممکن است اثرات زیانباری بر سلامت انسان، زیست بوم ها، زیستگاهها و سایر گونه ها داشته باشند، جلوگیری کنند و گونه هایی را که از قبل معرفی گردیده و موجب بروز خسارت شده یا احتمالاً موجب بروز خسارت می شوند، ساماندهی نمایند. در مورد معرفی مزبور، با توجه به بحث و تجزیه و تحلیل قبلی، باید در فرآهمایی طرفها تصمیم گیری شود.

بخش سوم - حمایت و حفاظت از مناطق حفاظت شده

ماده 9- تعیین مناطق حفاظت شده

1- به منظور حفاظت درونی و پس از حصول اطمینان از عدم مخالفت طرفهای متعاقد، از نظر این سند الحاقی هر طرف متعاقد می تواند بر طبق ضوابط موضوع پیوست دو این سند الحاقی، مناطق حفاظت شده ای را در محیط زیست دریایی و زمینی تعیین نماید که تحت تأثیر مجاورت دریا قرار دارند. مناطق حفاظت شده مزبور ممکن است با هدف حفاظت از موارد زیر تعیین شوند:

الف) انواع زیست بوم های دریایی و ساحلی مشخص با اندازه مناسب به منظور تضمین ماندگاری و حفظ تنوع زیستی آنها در دراز مدت؛

ب) زیستگاه هایی که ناحیه طبیعی پراکنش آنها در محدوده اجرای این سند الحاقی، در معرض نابودی است، از جمله مواردی که در نتیجه پسرفت یا محدود شدگی خودبه خودی ناحیه طبیعی، پراکنش کاهش یافته ای دارند؛

پ) زیستگاههای بحرانی برای بقاء، تولید مثل و احیاء گونه های گیاهی و جانوری بومی یا مورد تهدید،
ت) مکان هایی با اهمیت ویژه، به دلیل بهره علمی، زیبایی شناختی، فرهنگی یا آموزشی آنها.
2- چنانچه دو یا چند طرف متعاقد قصد تعیین منطقه حفاظت شده مشترکی را داشته باشند، مراجع صلاحیتدار طرفهای مزبور باید در جهت همکاری برای حصول توافق در خصوص اقدامات آتی، تلاش نمایند.
3- هرگاه مناطق حفاظت شده شامل نواحی ساحلی و دریایی مشخص شوند، طرف متعاقد مزبور باید برای حصول اطمینان از هماهنگی در اداره و مدیریت کامل منطقه حفاظت شده تلاش نماید. طرف متعاقد مزبور باید برنامه های مدیریتی را برطبق دستورالعمل ها و معیارهای مشترک موضوع پیوست دو این سند الحاقی، تدوین و اجرا نماید.

ماده 10 - مدیریت مناطق حفاظت شده

1- طرف های متعاقد باید بر طبق پیمان های بین المللی حاکم و قوانین ملی، اقدامات حفاظتی مورد نیاز را به ویژه در موارد زیر انجام دهند:
الف) جلوگیری از دفع یا تخلیه پسماند و دیگر مواد که ممکن است به طور مستقیم یا غیرمستقیم به یکپارچگی زیست بوم منطقه حفاظت شده زیان برسانند؛
ب) ساماندهی رفت و آمد شناور ها و هر نوع توقف یا لنگر انداختن آنها؛
پ) ساماندهی معرفی هر گونه ای به منطقه، از جمله گونه های غیر بومی منطقه حفاظت شده مورد نظر، همچنین معرفی مجدد گونه های موجود یا حاضر در مناطق حفاظت شده؛
ت) ساماندهی هرگونه فعالیت متضمن احداث فیزیکی یا اکتشاف در مناطق حفاظت شده؛
ث) ساماندهی هرگونه فعالیت علمی - پژوهشی؛
ج) ساماندهی ماهیگیری، شکار، زنده گیری جانوران و برداشت گیاهان یا تخریب آنها، همچنین تجارت جانوران و گیاهان و اجزای جانوری و گیاهی؛
چ) ساماندهی هر فعالیت یا اقدام دیگری که احتمال آسیب رسانی یا مزاحمت برای گونه ها را در پی داشته باشد، یا این امکان را پدید آورد که وضعیت حفاظت زیست بوم ها به مخاطره افتاده یا احتمالاً به ویژگی های فرهنگی یا طبیعی منطقه حفاظت شده آسیب برساند؛
ح) هر گونه اقدامی با هدف حفاظت از سامانه های زیستی و بوم شناختی مهم
2- بر طبق پیمان های بین المللی حاکم و قوانین ملی، طرف های متعاقد باید برای مناطق حفاظت شده تدابیر برنامه ریزی، مدیریتی، نظارتی و پایشی را اتخاذ نمایند. تدابیر مزبور باید موارد زیر را در برگیرند:
الف) تدوین و تصویب برنامه مدیریت مشخص کننده چهارچوب تشکیلاتی و حقوقی و اقدامات حفاظتی و مدیریتی قابل اجرا؛
ب) پایش سامانه های بوم شناختی، زیستگاهها، پویایی جمعیت و نیز تأثیر فعالیت های انسانی؛
پ) مشارکت دادن فعال جوامع محلی و تشکل های بزرگ تر، در صورت اقتضا، جهت تدوین برنامه مدیریتی، متعاقباً مدیریت منطقه حفاظت شده و کمک رسانی به ساکنان محلی که ممکن است از ایجاد منطقه حفاظت شده متاثر شده باشند؛
ت) آموزش و پرورش جوامع محلی و تشکل های بزرگتر و سازمان ها؛
ث) آموزش مدیران و کارکنان فنی واجد شرایط.
3- طرفهای متعاقد باید تضمین کنند که برنامه های اقتصادی ملی واکنش در شرایط اضطراری، شامل اقداماتی برای مقابله با رخداد هایی می باشند که قادرند سبب تخریب یا بروز تهدید در مناطق حفاظت شده گردند.

ماده 11- روند ایجاد و احصای مناطق حفاظت شده

1- طرف های متعاقد باید سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر را تدوین نمایند.
2- مناطق حفاظت شده دریای خزر در نواحی ساحلی و یا دریایی ممکن است توسط یک یا چند طرف متعاقد، تعیین شود. مختصات جغرافیایی مناطق حفاظت شده دریای خزر در مناطق دریایی پس از لازم الاجراء شدن مفاد کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر توسط همه طرف های متعاقد، تعیین خواهد شد .
3- طرفهای متعاقدی که درج مناطقی در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر پیشنهاد می کنند، باید گزارش مقدماتی حاوی اطلاعاتی راجع به موقعیت جغرافیایی منطقه، خصوصیات فیزیکی و بوم شناختی، وضعیت عملیاتی، برنامه مدیریتی و ابزارهای اجرایی و نیز گزارش توجیهی اهمیت آن را به دبیرخانه

کنوانسیون ارایه نمایند. چنانچه پیشنهادی مربوط به مناطقی در نواحی دریایی یا ساحلی دریای دو یا چند طرف متعاقد باشد، طرفهای مربوطه باید، به منظور حصول اطمینان از ثبات اقدامات حمایتی و حفاظتی پیشنهادی و اجرای آنها، با یکدیگر رایزنی کنند.

4- دبیرخانه باید تطابق پیشنهاد را با دستور العمل ها و معیارهای مشترک موضوع پیوست دو این سند الحاقی بررسی نماید و چنانچه پس از ارزیابی، مطابقتی وجود داشته باشد، پس از حصول اطمینان از موافقت تمامی طرف های متعاقد، باید مراتب را به فرآهمایی طرف ها اطلاع دهد تا در خصوص درج منطقه مزبور در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر تصمیم گیری کند.

5 - به محض این که منطقه ای در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر درج گردید، طرف یا طرف های متعاقد باید اقدامات حمایتی و حفاظتی مشخص شده در برنامه های مدیریت خود را که بر طبق جزء (الف) بند (2) ماده (10) این سند الحاقی تدوین شده است، اجرا و دبیرخانه را از هر گونه تغییری در وضعیت توصیفی یا اجرایی منطقه حفاظت شده، مطلع نمایند.

6 - دبیرخانه باید سازمان های بین المللی و ملی صلاحیتدار را از سیاهه و اقدامات انجام شده درخصوص مناطق حفاظت شده دریای خزر آگاه نماید.

بخش چهارم - ابزارها و الزامات حمایت و حفاظت از گونه ها و مناطق حفاظت شده

ماده 12- حفاظت از تنوع زیستی در چهارچوب مدیریت مناطق ساحلی

به منظور تدوین سازوکاری جهت حفاظت از تنوع زیستی، بر طبق ماده (15) کنوانسیون، طرفهای متعاقد باید تدابیری را جهت تدوین و تصویب راهبردها و برنامه های ملی مدیریت مناطق ساحلی اتخاذ نمایند. اجرای این راهبردها و برنامه های ملی در موارد زیر الزامی است:

الف) یکپارچه سازی حفاظت از تنوع زیستی و مقررات حمایت زیست محیطی در برنامه ریزی توسعه ملی و یا منطقه ای؛

ب) اجرای رهیافت مدیریت یکپارچه که استفاده چند جانبه از منابع زیستی را بر طبق ماده (3) این سند الحاقی مجاز می شمارد؛

پ) تجزیه و تحلیل پویایی طبیعی زیست بوم های ساحلی در خصوص تغییرات سطح دریا.

ماده 13- ارزیابی اثرات زیست محیطی در چهارچوب حفاظت از تنوع زیستی

بر طبق ماده (17) کنوانسیون، طرف های متعاقد باید شیوه های ارزیابی اثرات زیست محیطی را به عنوان ابزاری جهت جلوگیری و به حداقل رساندن اثرات نامطلوب بر تنوع زیستی در محیط زیست دریایی دریای خزر به کار گیرند .

ماده 14- دسترسی به ذخایر وراثتی

1- ضمن به رسمیت شناختن حقوق حاکمیت طرفهای متعاقد بر ذخایر طبیعی خود، اجازه تعیین دسترسی به ذخایر وراثتی بر عهده دولت های ملی و تابع قوانین ملی است.

2- با در نظر داشتن قوانین ملی، هر طرف متعاقد باید تلاش کند تا شرایطی را ایجاد نماید که دسترسی به ذخایر وراثتی برای استفاده سایر طرف های متعاقد، به گونه ای که از لحاظ محیط زیست مناسب باشد، تسهیل گردد و محدودیت های متضاد با اهداف این سند الحاقی را وضع ننماید.

3- از نظر این سند الحاقی، ذخایر وراثتی ارایه شده توسط یک طرف متعاقد تنها ذخایری هستند که توسط طرف های متعاهدی که کشورهای مبدأ آن ذخایر هستند یا بر طبق این سند الحاقی به ذخایر وراثتی دسترسی دارند، تأمین شده باشند.

4- دسترسی به ذخایر وراثتی، در صورت اعطاء، باید بر مبنای شرایط مورد توافق دوجانبه و با رعایت مفاد این ماده باشد. چنین شرایطی می توانند شامل:

(الف) حل و فصل اختلاف؛

(ب) شرایط سود مشترک؛

(پ) در صورت وجود طرف ثالث، شرایط استفاده بعدی توسط آن طرف؛ و

(ت) در صورت نیاز، شرایط تغییر قصد.

5 - دسترسی به ذخایر وراثتی باید منوط به رضایت پیشین اعلام شده طرف متعاقد تأمین کننده آن ذخایر باشد، مگر آنکه آن طرف متعاقد طریق دیگری را تعیین کرده باشد.

6 - هر طرف متعاقد باید برای توسعه و انجام پژوهش های علمی بر پایه ذخایر وراثتی فراهم شده توسط سایر طرفهای متعاقد با مشارکت کامل آنها و در صورت امکان در آن طرفهای متعاقد تلاش کند.

ماده 15- دسترسی به فناوری و انتقال آن

1- هر طرف متعاقد تعهد می کند که با رعایت مفاد این ماده، دسترسی و انتقال فناوری هایی را که با حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی یا استفاده از ذخایر وراثتی مرتبط هستند و سبب بروز خسارت قابل ملاحظه ای بر محیط زیست نمی گردند، برای دیگر طرف های متعاقد فراهم و یا تسهیل نماید.

2- دسترسی به فناوری های موضوع بند (1) این ماده و انتقال آن به سایر طرفهای متعاقد باید تحت شرایط عادلانه و مطلوب، از جمله شرایط ترجیحی و اعطائی که مورد توافق دو جانبه باشند، فراهم شده یا تسهیل گردد.

3- هر طرف متعاقد باید در صورت اقتضاء تدابیر قانونی، اجرایی یا سیاستگذاری را با این هدف اتخاذ نماید که امکان دسترسی به فناوری استفاده از ذخایر مزبور و انتقال آن، بر مبنای شرایط مورد توافق دو جانبه، از جمله فناوری حفاظت شده به وسیله حق انحصاری اختراع و سایر حقوق مالکیت معنوی بر طبق پیمان های بین المللی حاکم و سازگار با بندهای (4) و (5) این ماده برای طرفهای تأمین کننده ذخایر وراثتی فراهم گردد.

4- هر طرف متعاقد باید تدابیر قانونی، اجرائی یا سیاستگذاری را با این هدف اتخاذ نماید که بخش خصوصی، دسترسی به توسعه مشترک و انتقال فناوری موضوع بند (1) این ماده را به نفع موسسات دولتی و بخش خصوصی طرف های متعاقد تسهیل نماید.

5 - طرف های متعاقد با به رسمیت شناختن این که حق انحصاری اختراع و سایر حقوق مالکیت معنوی ممکن است بر اجرای این سند الحاقی تأثیرگذار باشد؛ باید با رعایت قوانین ملی و پیمان های بین المللی حاکم در این خصوص، با یکدیگر همکاری نمایند تا اطمینان حاصل گردد که حقوق مذکور حامی اهداف این سند الحاقی هستند و با آنها مغایرتی ندارند.

ماده 16- کمک و همکاری علمی و فنی

1- طرفهای متعاقد باید همکاری فنی و علمی در زمینه حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی را از طریق مؤسسات ملی و بین المللی مناسب ارتقا دهند.

2- هر طرف متعاقد باید در اجرای این سند الحاقی، همکاری علمی و فنی با سایر طرف های متعاقد را ارتقا دهد. در ارتقای همکاری مزبور باید عنایت ویژه ای به توسعه منابع انسانی و ظرفیت سازی سازمانی، برنامه های پژوهشی و پایش، و استانداردهای رویه ها و دستورالعمل ها مبذول گردد.

3- در پیگیری اهداف این سند الحاقی، طرفهای متعاقد باید در توسعه و استفاده از فناوری ها از جمله فناوری های سنتی همکاری کنند. بدین منظور، طرفهای متعاقد همچنین باید همکاری های مزبور را از طریق آموزش کارکنان و تبادل کارشناسان ارتقا دهند.

4- طرفهای متعاقد باید ایجاد طرح(پروژه) های مشترک و برنامه های تحقیقاتی و سرمایه گذاری مشترک را برای توسعه فناوری های مرتبط با اهداف این سند الحاقی به شرط توافق متقابل، ارتقا دهند.

ماده 17- تبادل اطلاعات

طرف های متعاقد باید:

(الف) تدابیر مناسبی را برای سهولت تبادل اطلاعات مربوط به حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی از تمام منابع در دسترس عموم اتخاذ کنند. تبادل اطلاعات مزبور باید شامل نتایج پژوهش های فنی، علمی و اقتصادی - اجتماعی و نیز اطلاعات آموزشی و دانش بومی باشد؛

(ب) اطلاعات مربوط به خصوصیات مناطق حفاظت شده و گونه های مورد تهدید، از جمله تجربیات به دست آمده و مشکلات پیش رو را مبادله نمایند؛

(پ) در اولین فرصت، هرگونه شرایطی را که بیم آن می رود تا زیست بوم های مناطق حفاظت شده یا بقای گونه های مورد تهدید را به مخاطره بیندازد، به طرف های متعاقد دیگر، که ممکن است تحت تأثیر واقع شوند، و به دبیرخانه اطلاع دهند.

ماده 18- آموزش زیست محیطی و آگاهی عمومی

طرفهای متعاقد باید:

(الف) اطلاعات لازم مربوط به وضعیت گونه های مورد تهدید و تعیین مناطق حفاظت شده، ویژگی ها، اهمیت و مقررات حاکم بر آنها را منتشر نمایند؛

(ب) تلاش کنند تا عموم جامعه از ارزش و آسیب پذیری مناطق حفاظت شده و گونه های مورد تهدید و دانش علمی کسب شده از طریق برنامه های حفاظت از طبیعت، آگاه شوند. این اطلاعات باید در برنامه های آموزشی و آگاه سازی عمومی گنجانده شود؛

(پ) جهت تشویق مشارکت عموم و سازمان های حفاظتی در اقدامات لازم برای حمایت از مناطق حفاظت شده و گونه های مورد تهدید، تلاش نمایند؛

(ت) در صورت اقتضاء با دیگر طرفهای متعاقد و سازمان های ملی و بین المللی صلاحیتدار در زمینه توسعه برنامه های آموزشی و تنویر افکار عمومی راجع به حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی، همکاری نمایند.

ماده 19- گزارش های طرفهای متعاقد

1- هر طرف متعاقد باید در خصوص اجرای مفاد این سندالحاقی به ویژه درخصوص وضعیت موارد زیر، گزارشی را به دبیرخانه ارائه دهد:

الف) تنوع زیستی از جمله گونه های مورد تهدید و بیگانه؛

ب) زیستگاهها؛

پ) مناطق حفاظت شده موضوع سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر و تغییرات وضعیت آنها؛

ت) اجرای برنامه های آموزش زیست محیطی و تنویر افکار عمومی.

2- چهارچوب گزارش و رویه ارائه اطلاعات باید در فرآهمایی طرفها مورد توافق قرار گیرد.

بخش پنجم - مقررات سازمانی و مالی

ماده 20 - مقررات سازمانی

از نظر این سند الحاقی و طبق بند (10) ماده (22) کنوانسیون، فرآهمایی طرفها از جمله باید:

الف) اجرای این سند الحاقی را تحت بررسی مستمر قرار دهد؛

ب) بر کار دبیرخانه نظارت و راهنمایی هایی را برای فعالیت های آن ارائه نماید؛

پ) مفاد این سند الحاقی را تحت بررسی مستمر قرار دهد؛

ت) طبق ماده (24) این سند الحاقی، اصلاحات این سند الحاقی یا پیوست های آن و نیز پیوست های الحاقی آن را بررسی و تصویب نماید؛

ث) گزارش هایی را که در خصوص موضوعات مرتبط با این سندالحاقی توسط دبیرخانه ارائه می شود، بررسی کند؛

ج) کارایی تدابیر متخذه برای حمایت مناطق حفاظت شده و گونه های مورد تهدید را ارزیابی کند و لزوم اتخاذ تدابیر دیگری را به ویژه به شکل اصلاحیه های این سند الحاقی یا پیوست های آن بررسی نماید؛

چ) در صورت اقتضاء برنامه های منطقه ای مرتبط، برنامه، طرحهای عملیاتی و تدابیری را وفق ماده (6) این سند الحاقی تصویب و بازنگری نماید؛

ح) رویه های ارائه گزارش طرف ها به موجب ماده (19) این سند الحاقی و مبادله اطلاعات را طبق ماده (17) این سند الحاقی ساماندهی کند؛

خ) در خصوص درج منطقه ای در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر، طبق ماده (9) این سند الحاقی تصمیم گیری نماید؛

د) مسائل مالی و بودجه ای مرتبط با اجرای این سند الحاقی را بررسی کند و راجع به آنها تصمیم گیری کند؛

ذ) نهادهای فرعی یا سازوکارهای سازمانی را که ممکن است برای اجرای این سند الحاقی ضروری محسوب شوند، ایجاد نماید؛

ر) اقدامات اضافی که ممکن است برای دست یابی به اهداف این سند الحاقی مورد نیاز باشد، بررسی و به انجام رساند؛

ز) در راستای اهداف این سند الحاقی، در صورت اقتضاء، خدمات فنی و مالی را از نهاد های بین المللی و مؤسسات علمی مربوطه درخواست نماید.

2- از نظر این سند الحاقی و بر طبق بند (4) ماده (23) کنوانسیون، دبیرخانه از جمله باید:

الف) بنایه درخواست هر طرف متعاهدی، کمک و مشاوره فنی، علمی و حقوقی را برای اجرای مؤثر این سند الحاقی ارائه نماید؛

ب) با مراجع صلاحیتدار در طرف های متعاهد در خصوص اجرای این سند الحاقی(پروتکل) ارتباط برقرار کند؛

پ) همکاری حقوقی، علمی و فنی را تشویق و تسهیل نماید؛

ت) ارتباط و هماهنگی با سازمان های بین المللی مربوطه، به ویژه با دبیرخانه های مرتبط با پیمان های تنوع زیستی را برقرار و حفظ کند؛

ث) به همکاری سازمان های بین المللی، بین دولتی و غیر دولتی مربوط به طرف های متعاهد در اجرای این سند الحاقی کمک نماید؛

ج) سامانه های پایش یکسانی را برای مناطق حفاظت شده دریای خزر و گونه های مورد تهدید ایجاد کند؛
چ) با هماهنگی طرف های متعاهد و با هدف حفاظت مؤثر از تنوع زیستی دریای خزر، تأسیس شبکه مناطق حفاظت شده دریای خزر را پیشنهاد نماید؛

ح) پایگاه داده های مناطق حفاظت شده دریای خزر و گونه های مورد تهدید را ایجاد و به روزرسانی کند؛
خ) گزارش ها و مطالعات فنی را که ممکن است برای اجرای این سندالحاقی مورد نیاز باشد، تهیه و به طرف های متعاهد ارائه نماید؛

د) برنامه های آموزشی مربوط را به طور مبسوط شرح داده و اجرا کند؛

ذ) وظایف محوله در برنامه های اقدام مصوب فرآهمایی طرفها را در چهارچوب این سند الحاقی انجام دهد؛
ر) وظایف دیگری را که ممکن است توسط فرآهمایی طرف ها تعیین شود، اجرا نماید.

ماده 21- تأمین منابع مالی سند الحاقی

1- برای دستیابی به اهداف این سند الحاقی، طرف های متعاهد باید تا آنجا که ممکن است:

الف) قابل دسترس بودن منابع مالی برای تنظیم و اجرای برنامه ها، طرح (پروژه) ها و اقدامات مربوط داخلی، دوجانبه و چندجانبه را بررسی و از آن اطمینان حاصل کنند؛

ب) از طریق سازوکارها و منابع مالی دو جانبه و چند جانبه، بسیج منابع مالی، از جمله کمک های مالی و وام، را تشویق نمایند.

پ) روشها و مشوق های نوآورانه ای را برای بسیج و هدایت منابع از جمله منابع مؤسسات، بنگاههای دولتی سایر کشورها، سازمان های بین المللی، سازمانهای غیر دولتی و مؤسسات بخش خصوصی جستجو کنند.

2- قواعد مالی کنوانسیون باید با اعمال تغییرات لازم در مورد این سند الحاقی اجرا شود، مگر اینکه فرآهمایی طرفها به گونه دیگری تصمیم بگیرد.

بخش ششم - بندهای نهایی

ماده 22- حل و فصل اختلاف ها

هر گونه اختلافی میان طرف های متعاهد درخصوص اجرا یا تفسیر مفاد این سند الحاقی باید بر طبق ماده (30) کنوانسیون حل و فصل شود.

ماده 23- تصویب و لازم الاجراء شدن سند الحاقی

1- این سند الحاقی باید با تصمیم اجماعی طرف های متعاهد در فرآهمایی طرفها تصویب شود.

2- این سند الحاقی صرفاً جهت امضاء کشورهای ساحلی خزر در شهر تهران از تاریخ 1393/3/9 (30 می 2014) تا تاریخ 1394/3/9 (30 می 2015) مفتوح خواهد بود.

3- این سند الحاقی باید مورد تنفیذ، پذیرش یا تصویب کشور های ساحلی خزر قرار گیرد و برای الحاق هر یک از کشور های ساحلی خزر از تاریخی که این سند الحاقی برای امضا بسته می شود، مفتوح خواهد بود.

4- اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق نزد امین کنوانسیون تودیع گردد.

5 - این سند الحاقی در نودمین روز پس از تاریخ تودیع اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق همه کشورهای ساحلی خزر، لازم الاجراء خواهد شد.

ماده 24- تصویب اصلاحیه های سند الحاقی، پیوست های آن و اصلاحیه های پیوست ها
هر طرف متعاقد می تواند اصلاحیه ها و پیوست هایی را برای این سند الحاقی و نیز اصلاحیه هایی را برای پیوست های آن پیشنهاد نماید. اصلاحیه ها و پیوست های مزبور توسط طرف های متعاقد تصویب و بر طبق مواد (24) و (25) کنوانسیون لازم الاجراء خواهند شد.

ماده 25- ارتباط با سایر موافقت نامه های بین المللی
هیچ یک از مفاد این سند الحاقی نباید به حقوق و تعهدات طرف های متعاقد به موجب سایر پیمان های بین المللی که عضو آن هستند لطمه ای وارد سازد.

ماده 26- تأثیر سند الحاقی بر قوانین ملی
مفاد این سند الحاقی نباید حق طرفها را مبنی بر اتخاذ تدابیر ملی سختگیرانه تر در خصوص اجرای این سند الحاقی خدشه دار کند.

ماده 27- قید تحدید تعهد
هیچ گونه قید تحدید تعهدی را نمی توان در مورد این سند الحاقی در نظر گرفت.

ماده 28- امین
امین این سند الحاقی، امین کنوانسیون است.

ماده 29- متون معتبر
متون آذری، انگلیسی، فارسی، قزاقی، روسی و ترکمنی این سند الحاقی از اعتبار یکسان برخوردار هستند و در صورت بروز اختلاف ناشی از تفسیر یا اجرای این سند الحاقی، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

ماده 30- ارتباط با مذاکرات رژیم حقوقی دریای خزر
هیچ یک از مفاد این سند الحاقی نباید به نحوی تفسیر گردد که پیش دآوری نسبت به نتیجه مذاکرات مربوط به رژیم نهایی حقوقی دریای خزر تلقی شود.
در گواهی مراتب فوق، امضاکنندگان زیر که به طور مقتضی مجاز می باشند، این سند الحاقی را امضاء نموده اند.
این سند الحاقی در شهر عشق آباد و در تاریخ نهم خرداد یک هزار و سیصد و نود و سه شمسی برابر با سی ام می 2014 میلادی تنظیم شد.

پیوست 1 **رده های شناسایی گونه های مورد تهدید** **منقرض شده (ای ای ایکس)**

گونه ای منقرض شده است که هیچ شک منطقی در خصوص مرگ آخرین بازمانده آن وجود ندارد. زمانی گونه ای منقرض شده فرض می گردد که تحقیقات جامع در زیستگاه شناخته شده یا مورد انتظار در زمان های مناسب (شبانه روزی، فصلی، سالیانه) در سراسر محدوده تاریخی آن، قادر به ثبت یک فرد از آن گونه نباشد. تحقیقات باید بیش از یک دوره زمانی مناسب از چرخه و شکل زندگی آن گونه باشد.

منقرض شده در حیات وحش (ای ای دبلیو)

گونه منقرض شده در حیات وحش فقط در حالت پرورشی، در اسارت و یا به عنوان جمعیت (یا جمعیت های) پذیرفته شده در خارج از محدوده گذشته قادر به زنده ماندن است. زمانی گونه ای منقرض شده در حیات وحش فرض می شود که تحقیقات جامع در زیستگاه شناخته شده یا مورد انتظار در زمان های مناسب (شبانه روزی، فصلی، سالیانه) در سراسر محدوده تاریخی آن، قادر به ثبت یک فرد از آن گونه نباشد. تحقیقات باید بیش از یک دوره زمانی مناسب از چرخه و شکل زندگی آن گونه باشد.

در معرض انقراض (سی آر)

گونه ای به طور جدی در معرض انقراض است که براساس بهترین شواهد موجود با یکی از معیارهای (الف) تا (ث)^[1] به طور جدی در معرض انقراض منطبق باشد. لذا این گونه تلقی می گردد که با خطر به شدت بالای انقراض در حیات وحش روبه رو است.

در معرض خطر (ای ای)

گونه ای در معرض خطر است که بر اساس بهترین شواهد موجود با یکی از معیارهای (الف) تا (ث) * در معرض خطر منطبق باشد. لذا این گونه تلقی می گردد که با خطر بسیار بالای انقراض در حیات وحش روبه رو است.

آسیب پذیر (وی یو)

گونه ای آسیب پذیر است که براساس بهترین شواهد موجود با یکی از معیارهای (الف) تا (ث) * آسیب پذیر منطبق باشد، لذا این گونه تلقی می گردد که با خطر بالای انقراض در حیات وحش روبه رو است.

نزدیک به تهدید (ان تی)

گونه ای نزدیک به تهدید است که بر اساس معیارهای ارزیابی، در حال حاضر واجد شرایط در معرض انقراض، در معرض خطر یا آسیب پذیر نیست، اما در آینده نزدیک، نزدیک به واجد شرایط یا احتمال واجد شرایط یکی از رده های تهدید شده خواهد بود.

حداقل نگرانی (ال سی)

گونه ای در حداقل نگرانی است که وقتی بر اساس معیارها ارزیابی واجد شرایط در معرض انقراض، در معرض خطر، آسیب پذیر یا نزدیک به تهدید نباشد. گونه هایی که در مناطق گسترده ای قرار دارند و پرشمار هستند در این رده قرار می گیرند.

اطلاعات کم (دی دی)

گونه ای در رده اطلاعات کم است که بر اساس وضعیت پراکنش یا جمعیت آن، اطلاعات کافی جهت ارزیابی مستقیم یا غیرمستقیم از خطر انقراض آن وجود ندارد. ممکن است یک گونه در این رده به خوبی مطالعه و زیست شناسی آن شناخته شده باشد، اما داده های مناسبی در خصوص فراوانی و یا پراکنش موجود نباشد. بنابراین رده اطلاعات کم از طبقه بندی های تهدید نیست. احصای گونه ها در این رده نشان می دهد که اطلاعات بیشتری نیاز است و این احتمال را که تحقیقات آینده نشان خواهد داد که طبقه بندی مورد تهدید مناسب بوده است، تصدیق می نماید. مهم، استفاده مثبت از کلیه داده های موجود است. در بسیاری از موارد باید دقت بسیار زیادی جهت انتخاب بین رده اطلاعات کم و وضعیت های مورد تهدید به کار برده شود. اگر شکي در رابطه با محدودیت نسبی محدوده پراکنش یک گونه وجود داشته باشد و مدت زمان قابل توجهی از آخرین ثبت آن گونه گذشته باشد، وضعیت مورد تهدید به خوبی می تواند توجیه گردد.

بررسی نشده (ان ایی)

گونه ای بررسی نشده است که هنوز بر اساس معیارهای مورد ارزیابی قرار نگرفته است.

پیوست 2

معیارهای مشترک جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر

الف - معیار انتخاب مکان

1- برای اینکه منطقه ای واجد شرایط جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر باشد باید حداقل با یکی از ردیف های موضوع بند (1) ماده (9) این سند الحاقی مطابقت داشته باشد. در موارد خاصی منطقه واحدی می تواند با چندین ردیف مطابقت داشته باشد و چنین شرایطی تنها موجب تقویت مورد مشخص جهت درج منطقه در سیاهه می گردد.

2- هیچ محدودیتی در خصوص تعداد کل مناطقی که در سیاهه درج می شوند یا تعداد مناطقی پیشنهادی هر عضو برای ثبت، وجود ندارد. با این حال، طرف ها موافقت می نمایند که مکان ها بر اساس مبنای علمی انتخاب و با توجه به کیفیت آنها در سیاهه درج شوند، بنابراین باید الزاماتی را که به موجب این سند الحاقی و معیارهای حاضر تعیین شده اند رعایت کنند.

3- طرف های متعاقد موافقت می نمایند که علاوه بر معیارهای اساسی وضعیت اجرایی ملی مناطق حفاظت شده، معیارهای زیر، را در انتخاب مکان هایی جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر لحاظ کنند:

(الف) اهمیت جهانی:

این مکان به طور خاص مثال خوبی از یک زیست بوم طبیعی یا نزدیک به طبیعی، و همچنین مثال خوبی از ویژگی های منطقه مناسب زیست جغرافیایی است، مجموعه قابل ملاحظه ای از گونه ها یا زیر گونه های

نادر، آسیب پذیر یا در معرض خطر گیاهی یا جانوری یا تعداد قابل ملاحظه ای از افراد یک یا تعدادی از این گونه ها را حمایت می کند، به دلیل کیفیت و خصوصیات گیاهی و جانوری آن دارای ارزش ویژه ای جهت حفظ تنوع وراثتی و بوم شناختی یک منطقه است، دارای ارزش ویژه ای به عنوان زیستگاه گیاهان یا جانوران در یک مرحله بحرانی از چرخه زیستی آنها است، به طور مرتب 20,000 پرنده آبی را حمایت می کند، به طور مرتب یک درصد (1%) از جمعیت یک گونه یا زیرگونه از پرندگان آبی را حمایت می کند؛ (ب) ارزش منطقه ای؛

این مکان دارای ارزش منطقه ای است و به طور بارز نماینده منطقه خزر و تنوع زیستی آن است؛ (پ) وضعیت ملی؛

این مکان، وضعیت اجرایی یک منطقه حفاظت شده ملی، اقدامات حفاظتی و طرح مدیریت مالی را دارد؛ (ت) منحصر به فرد بودن؛

این مکان شامل زیست بوم های منحصر به فرد یا نادر و یا گونه های نادر، مورد تهدید، در معرض خطر یا بومی می باشد؛

(ث) معرف طبیعی بودن؛

این مکان به طور بارز معرف سامانه های بوم شناختی، جمعیت یا انواع زیستگاه یا سایر خصوصیات طبیعی است.

(ج) تنوع زیستی؛

این مکان تنوع بالایی از گونه ها، جوامع، زیستگاهها یا زیست بوم ها را دارد؛

(چ) عوامل استرس زای انسانی قابل مدیریت؛

مکان هایی با عوامل استرس زای انسانی کمتر در ارجحیت قرار دارند؛

(ح) عوامل استرس زای طبیعی قابل مدیریت؛

مکان های با کمترین درجه استرس زای طبیعی، در ارجحیت قرار دارند؛

(خ) دسترسی به داده های پایه کافی؛

این مکان دارای حداقل کمبود اطلاعات می باشد و برخی از درجه های اطلاعات پایه قابل اعتماد در دسترس است؛

(د) نماینده فرهنگی بودن؛

این مکان به دلیل وجود فعالیت های سنتی سازگار با محیط زیست و عجین با طبیعت که باعث رفاه جمعیت های محلی می شود، دارای ارزش بالای نمایندگی میراث فرهنگی می باشد؛

(ذ) ارزش های علمی، آموزشی و زیبایی شناختی؛

این مکان دارای ارزش علمی، آموزشی یا زیبایی شناختی است و با تهدیدهایی که ممکن است بلافاصله ارزش های بوم شناختی، زیست شناسی، زیبایی شناختی یا فرهنگی آن را مختل کنند مواجه نمی باشد؛

(ر) مداخله جامعه مدنی؛

مداخله مستمر و مشارکت فعال عموم مردم به ویژه جوامع محلی در فرآیند برنامه ریزی و مدیریت این منطقه وجود دارد.

ب - معیار درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر

طرفهای متعهد موافقت می نمایند تا جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر، اقدامات برنامه ریزی و مدیریتی زیر را در مناطق پیشنهادی خود انجام دهند؛

(الف) ارائه داده های پایه مربوطه از جمله جنبه های زیست محیطی، اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی و طرحی جهت تکمیل کمبودهای اطلاعاتی شناسایی شده؛

(ب) ارائه اهداف کوتاه مدت و بلند مدت کاملاً مشخص طرح مدیریت حفاظت؛

(پ) ارائه اطلاعات مربوط به مقام/ مقام های صلاحیتدار و وضعیت مداخله ذی نفعان متعدد؛

(ت) به کارگیری اقداماتی از جمله ارزیابی اثرات زیست محیطی جهت جلوگیری، پایش و کاهش تمام منابع آلودگی که ممکن است تأثیر منفی بر وضعیت حفاظتی گونه ها، جامعه، زیست بوم یا زیستگاه، ارزش فرهنگی یا زیبایی شناختی منطقه پیشنهادی برای درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر داشته باشند؛

(ث) در اجرای مفاد این سند الحاقی به ویژه در خصوص معرفی یا معرفی مجدد هر یک از گونه ها همکاری کاملی داشته باشند،

(ج) یک منطقه جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر باید دارای طرح مدیریت باشد. قواعد اصلی این طرح مدیریت باید از زمان درج تعریف شده و بلافاصله اجراء گردد. طرح مدیریت تفصیلی باید در مدت سه سال از زمان درج ارائه گردد. عدم رعایت این تعهد موجب حذف آن مکان از سیاهه می گردد.

(چ) صلاحیت و مسئولیت اداره و اجرای اقدامات حفاظتی برای مناطق پیشنهادی جهت درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر باید به وضوح در متون حاکم بر هر منطقه مشخص گردد؛

(ح) برای اینکه منطقه حفاظت شده در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر درج گردد باید دارای یک بدنه مدیریتی با اختیارات کافی و همچنین ابزار و منابع انسانی جهت جلوگیری یا پایش فعالیت هایی باشد که ممکن است بر خلاف اهداف منطقه حفاظت شده باشند؛

(خ) برای اینکه منطقه ای در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر درج گردد باید دارای برنامه پایش باشد. این برنامه باید به منظور امکان ارزیابی شرایط و تحول منطقه و همچنین اثربخشی اقدامات انجام شده حفاظتی و مدیریتی و در نتیجه تعدیل آنها در صورت لزوم، شامل شناسایی و پایش تعداد معینی از عوامل مهم برای منطقه مورد نظر باشد. ارائه مرتب گزارش های پایش منطقه از تاریخ درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر الزامی است.

ب - اجرای اقدامات حفاظتی، برنامه ریزی و مدیریتی

1- اهداف حفاظتی و مدیریتی باید به وضوح در متن مربوط به هر مکان مشخص شده باشد و متشکل از مبنایی برای ارزیابی کافی بودن اقدامات انجام شده و اثربخشی اجرای آنها در مدت زمان بازبینی سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر خواهد بود.

2- اقدامات حفاظتی، برنامه ریزی و مدیریتی حاکم برای هر منطقه باید برای دستیابی به اهداف حفاظتی و مدیریتی مندرج در طرح مدیریتی آن مکان در کوتاه مدت و بلند مدت کافی بوده و به طور خاص تهدیدهای آن را مورد توجه قرار دهد.

3- اقدامات حفاظتی، برنامه ریزی و مدیریتی باید بر پایه دانش کافی از عناصر محیط زیست طبیعی و عوامل اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی باشد که مشخصه هر منطقه است. در صورت کاستی در دانش پایه، منطقه پذیرش شده برای درج در سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر، باید جمع آوری داده ها و اطلاعات مفقود را به صورت فعالانه آغاز کند.

4- در احترام به ویژگی مشخص هر مکان حفاظت شده، اقدامات حفاظتی برای منطقه حفاظت شده دریای خزر باید جنبه های اساسی زیر را مورد توجه قرار دهد:

(الف) تقویت مقررات مربوط به انتشار یا دفع پسماند و سایر موادی که احتمال دارد به طور مستقیم یا غیرمستقیم به یکپارچگی این منطقه لطمه وارد نمایند؛

(ب) تقویت مقررات معرفی یا معرفی مجدد هرگونه به منطقه؛

(پ) ساماندهی هر فعالیت یا عملی که احتمال دارد باعث آسیب رساندن یا مزاحمت گونه ها شود یا ممکن است وضعیت حفاظتی زیست بوم ها یا گونه ها را مورد تهدید قرار دهد یا ویژگی های طبیعی، فرهنگی یا زیبایی شناختی آن منطقه را مختل نماید،

(ت) مقررات حاکم در نواحی اطراف منطقه مورد نظر.

5 - گزارش دهی دوره ای پایش و ارزیابی آن مکان و بازبینی های مناسب طرح مدیریتی باید بر طبق این سند الحاقی انجام شود.

6 - عدم رعایت این معیارها موجب حذف از سیاهه مناطق حفاظت شده دریای خزر می گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره منضم به متن سند الحاقی(پروتکل)، شامل مقدمه و سی ماده و دو پیوست در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و پنجم مهر ماه یکهزار و چهارصد مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ 1400/8/19 به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی - محمدباقر قالیباف

[1]- این معیارها در آخرین ویرایش (نسخه 3.1) «معیارها و سیاهه قرمز اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت» قابل دسترسی است.